

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การกำหนด หัวเรื่องภาษาไทย สาขาสาธารณสุขศาสตร์ ของห้องสมุดทางด้านสาธารณสุขศาสตร์ สังกัด ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ ในด้านเครื่องมือที่ใช้ วิธีการกำหนดหัวเรื่อง และปัญหาในการกำหนด หัวเรื่อง นอกจากนี้ยังศึกษา ความต้องการใช้หัวเรื่องภาษาไทย ของนักวิชาการสาขา สาธารณสุขศาสตร์ และเปรียบเทียบหัวเรื่องที่ปรากฏในหนังสือคู่มือการให้หัวเรื่องภาษาไทย และหัวเรื่องที่บรรณารักษ์กำหนดขึ้นใช้เองในห้องสมุดทางด้านสาธารณสุขศาสตร์ในด้าน ประเภทของหัวเรื่อง และลักษณะทางภาษาที่ใช้

การวิจัยมีขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. การศึกษาจากเอกสาร
2. การรวบรวมหัวเรื่องทางด้านสาธารณสุขศาสตร์
3. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
6. การรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล

ศูนย์วิทยทรัพยากร

โดยมีรายละเอียดดังนี้

การศึกษาจากเอกสาร

ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ และเอกสารทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้อง กับการกำหนดหัวเรื่อง และสาขาวิชาทางด้านสาธารณสุขศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง เครื่องมือในการวิจัย

การรวบรวมหัวเรื่องทางด้านสาธาณสุขศาสตร์

รวบรวมหัวเรื่อง ที่เกี่ยวกับด้านสาธาณสุขศาสตร์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ลักษณะทางภาษาของหัวเรื่อง และเป็นแนวทาง ในการสร้างแบบสอบถามนักวิชาการ โดยการรวบรวมจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. รวบรวมหัวเรื่องจากหนังสือคู่มือการกำหนดหัวเรื่อง 3 เล่ม ได้แก่

- 1.1 มหาวิทยาลัยมหิดล. สำนักหอสมุด. หัวเรื่องการแพทย์ภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม : สำนักหอสมุด, 2533.
- 1.2 หอสมุดคณะแพทยศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สทศวรรษนี้หัวเรื่องภาษาไทยทางการแพทย์. กรุงเทพฯ : หอสมุดคณะแพทยศาสตร์, 2529.
- 1.3 คณะอนุกรรมการกลุ่มวิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการหอสมุด สถาบันอุดมศึกษา. หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการ, 2532.

2. รวบรวมหัวเรื่องจากบัตรรายการ และ บัตรบรรณานุกรม ในห้องสมุดทางด้านสาธาณสุขศาสตร์ และ ห้องสมุดของ สถาบันที่มีการเรียนการสอน สาขาสาธาณสุขศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 6 แห่ง ได้แก่

- 2.1 หอสมุดคณะสาธาณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- 2.2 หอสมุดคณะสาธาณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- 2.3 หอสมุดสถาบันพัฒนาการสาธาณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล
- 2.4 สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2.5 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
- 2.6 สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยมี 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 หัวเรื่องทางด้านสาขารณสุขศาสตร์ ที่ปรากฏในหนังสือคู่มือ การกำหนดหัวเรื่อง 3 เล่ม และ ในบัตรรายการของห้องสมุด ทั้ง 6 แห่ง

กลุ่มที่ 2 บรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่วิเคราะห์เลขหมู่ และทำบัตรรายการหนังสือ และบรรณารักษ์ ที่จัดทำบรรณนิเวศารภาษาไทย ในห้องสมุดทางด้านสาขารณสุขศาสตร์ จำนวน 10 คน จากห้องสมุดคณะ / สถาบัน 6 แห่ง คือ

1.1 ห้องสมุดคณะสาขารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล	2 คน
1.2 ห้องสมุดคณะสาขารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา	1 คน
1.3 ห้องสมุดสถาบันพัฒนาการสาขารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล	1 คน
1.4 สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	2 คน
1.5 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา	2 คน
1.6 สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	2 คน

กลุ่มที่ 3 นักวิชาการด้านสาขารณสุขศาสตร์ ซึ่งเป็นอาจารย์ จาก คณะสาขารณสุขศาสตร์ ซึ่งสังกัดภาควิชาต่าง ๆ ทางด้านสาขารณสุขศาสตร์จาก 5 สถาบัน

ผู้วิจัยได้ ศึกษาขอบเขต ของสาขาสาขารณสุขศาสตร์ จากหลักสูตรของ สถาบัน การศึกษา 5 สถาบัน จำแนกได้เป็น 16 สาขาวิชา รวมประชากรทั้งหมด 195 คน ซึ่ง ผู้วิจัยได้ นำมากำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการ สุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการเลือกเอาร้อยละ 75 ของประชากรทั้งหมด ในแต่ละสาขาวิชา และได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 151 คน ประชากรที่มีจำนวนน้อยกว่า 5 คน ให้กำหนดเป็น กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำแนกได้ตามสาขาวิชา ดังนี้

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม สาขาวิชา และสถาบัน

ภาควิชา/สาขาวิชา	ม.มหิดล		ม.ขอนแก่น		ม.บูรพา		อาเรียน		ม.สุโขทัย ธรรมจาราช		รวม	
	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง
สาธารณสุขศาสตร์	-	-	-	-	-	-	-	-	5	5	5	5
จุลชีววิทยา	9	7	-	-	-	-	-	-	-	-	9	7
ชีวิตติและประชากรศาสตร์	12	9	5	4	-	-	-	-	-	-	17	13
บริหารงานสาธารณสุขศาสตร์	8	6	6	5	-	-	11*	8	4	3	29	22
ปาราศาสตร์	7	5	-	-	-	-	-	-	-	-	7	5
พยาบาลสาธารณสุขศาสตร์	13	10	-	-	-	-	-	-	-	-	13	10
โภชนาวิทยา	18	14	4	3	-	-	-	-	-	-	22	17
ระบาศาสตร์	9	7	4	3	-	-	-	-	-	-	13	10
วิทยาศาสตร์อนามัยสิ่งแวดล้อม	8	6	6**	5	3	2	-	-	-	-	17	13
สุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์	20	14	6	5	2	2	-	-	-	-	28	21
อนามัยครอบครัว	9	7	-	-	-	-	-	-	-	-	9	7
อาชีวอนามัย	6	4	-	-	2***	2	-	3****	2	2	11	8
ทันตสาธารณสุข	-	-	-	-	-	-	-	2	2	2	2	2
ชั้นสูงสาธารณสุข	-	-	-	-	-	-	-	2	2	2	2	2
พื้นฐานสาธารณสุข	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	2	2
อนามัยชุมชน	9	7	-	-	-	-	-	-	-	-	9	7
รวม	126	96	31	25	9	8	11	8	16	14	195	151

- หมายเหตุ * สังกัดสาขาวิชาบริหารสาธารณสุขมูลฐาน
 ** สังกัดสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
 *** สังกัดสาขาวิชาสุขศาสตร์อุตสาหกรรมและความปลอดภัย
 **** สังกัดสาขาวิชา อาชีวอนามัยและความปลอดภัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจหัวเรื่อง แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสำรวจหัวเรื่อง ใช้บันทึกหัวเรื่องทางด้านสาธารณสุขศาสตร์ที่รวบรวมจากหนังสือคู่มือการกำหนดหัวเรื่อง และจากบัตรรายการ (คู่มือภาคผนวก ค)

2. **แบบสัมภาษณ์** ใช้สัมภาษณ์ บรรณารักษ์วิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการ หนังสือภาษาไทยและบรรณารักษ์จัดทำบรรณานุกรมวารสารในห้องสมุดทางด้านสาขารณสุขศาสตร์ (ดูภาคผนวก ก)

แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย คำถามแบบปลายปิด และปลายเปิด จำนวน 13 ข้อ ประกอบด้วยรายละเอียด 5 ตอน ดังต่อไปนี้ คือ สถานภาพส่วนบุคคล คู่มือที่ใช้ในการกำหนดหัวเรื่อง วิธีการกำหนดหัวเรื่อง ปัญหาในการกำหนดหัวเรื่อง และ ข้อเสนอแนะ

3. **แบบสอบถาม** ความต้องการใช้หัวเรื่อง ของนักวิชาการทางด้านสาขารณสุขศาสตร์ ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ มีคำถามทั้งหมด 5 ข้อ ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ คือ สถานภาพส่วนบุคคล ลักษณะของหัวเรื่องที่ต้องการใช้ ความต้องการใช้หัวเรื่อง ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับคำ หรือ วลีที่จะใช้เป็นหัวเรื่อง ปัญหาในการใช้หัวเรื่องภาษาไทย สาขาสาขารณสุขศาสตร์ และข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงหัวเรื่อง ของห้องสมุด (ดูภาคผนวก ข)

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ ทดสอบกับบรรณารักษ์วิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการ และบรรณารักษ์จัดทำบรรณานุกรมวารสารของห้องสมุด ที่ไม่ได้กำหนดเป็นกลุ่มประชากร จำนวน 5 คน ของ ห้องสมุดทางด้านการศึกษา สังกัดมหาวิทยาลัยมหิดล ได้แก่ ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ ห้องสมุดคณะเทคนิคการแพทย์ ห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์ และสำนักหอสมุด จากการทดสอบไม่ได้ปรับปรุงแก้ไขใด ๆ ผู้ทดสอบสามารถตอบแบบสัมภาษณ์ ได้ครบถ้วน จึงได้นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ต่อไป

แบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถาม ไปทดสอบกับนักวิชาการ สาขารณสุขศาสตร์ ที่ไม่ได้กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน ผลจากการทดสอบ พบข้อบกพร่องเรื่อง จำนวนคำที่กำหนดในแบบสอบถาม มีจำนวนมากเกินไป และไม่เข้าใจคำถามในแบบสอบถาม จึงได้นำแบบสอบถามมาปรับปรุง แก้ไข ในด้านจำนวนหัวเรื่องที่ให้ตอบ และคำถามให้ชัดเจน ขึ้น เพื่อนำไปแจกแก่ประชากร ที่กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ต่อไป

การรวบรวมข้อมูล

1. การรวบรวมข้อมูล จากแบบสำรวจหัวข้อเรื่อง มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 คัดเลือกหัวข้อเรื่อง โดยการพิจารณาว่า มีขอบเขตเนื้อหา ที่เกี่ยวข้องกับ สาขาวิชาทางด้านสาธารณสุขศาสตร์ซึ่งได้กำหนดขึ้นตามหลักสูตรที่เปิดสอนในสถาบันการศึกษา ทางด้านสาธารณสุขศาสตร์ ได้แก่ สาธารณสุขศาสตร์ จุลชีววิทยา พาราสิตวิทยา ชีวสถิติ ประชากรศาสตร์ การบริหารงานสาธารณสุข โภชนวิทยา พื้นฐานสาธารณสุข พยาบาลสาธารณสุข ระบาดวิทยา ชันสูตรสาธารณสุข สุขศึกษา พฤติกรรมศาสตร์ อาชีวอนามัย อนามัยชุมชน สุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ทันทสาธารณสุข อนามัยครอบครัว วิศวกรรมสุขาภิบาล

1.2. บันทึกหัวข้อเรื่อง ลงในแบบสำรวจหัวข้อเรื่อง ในกรณีที่มีคำศัพท์ ที่มีความหมายเหมือนกัน หรือ คล้ายคลึงกัน แต่ใช้คำหรือวลีต่างกัน จะรวบรวมไว้ด้วยกัน จากนั้นนำหัวข้อเรื่องที่ได้มาจัดเรียงตาม ลำดับอักษร ก-ข เพื่อจัดเตรียม เป็นบัญชีหัวข้อเรื่อง เพื่อนำมาศึกษาเปรียบเทียบหัวข้อเรื่องที่ ปรากฏในหนังสือคู่มือ การกำหนดหัวข้อเรื่อง และหัวข้อเรื่องในบัตรรายการ และ คัดเลือกหัวข้อเรื่องที่บรรณารักษ์ กำหนดขึ้นใช้ในห้องสมุด ทางด้านสาธารณสุขศาสตร์ และนำไปเป็นแนวทาง ในการสร้างแบบสอบถามผู้ใช้ และวิเคราะห์ประเภท และ ลักษณะทางภาษาของหัวข้อเรื่องต่อไป

2. การรวบรวมข้อมูล จากแบบสัมภาษณ์ มีวิธีการ ดังนี้

ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ ไปสัมภาษณ์ บรรณารักษ์วิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการภาษาไทย และบรรณารักษ์จัดทำบรรณารักษาร ในห้องสมุดทางด้านสาธารณสุขศาสตร์ 6 แห่ง จำนวน 10 คน ด้วยตัวเอง ภายในเดือน กันยายน 2539 โดยมีการติดต่อดัดหมายล่วงหน้า และสามารถติดตามแบบสัมภาษณ์ ได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

3. การรวบรวมข้อมูล จากแบบสอบถาม มีวิธีการ ดังนี้

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ แก่ นักวิชาการ ทางด้านสาธารณสุขศาสตร์ จากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่กำหนด 5 สถาบัน จำนวน 151 ชุด ตามจำนวนนักวิชาการที่ได้กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดเวลา ในการตอบแบบสอบถาม 2 เดือน และได้รับแบบสอบถาม กลับคืนมา จำนวน 93 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 61.59

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากแบบสำรวจหัวข้อเรื่อง ผู้วิจัยพิจารณาเลือกหัวข้อเรื่อง จากบัญชีหัวข้อเรื่องที่มีลักษณะคำ ที่มีความหมายเหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกัน แต่ใช้คำหรือวลี ตลอดจนเครื่องหมาย แตกต่างกัน นำมาจัดกลุ่มต่าง ๆ ตามประเภทของหัวข้อเรื่อง และลักษณะทางภาษาของหัวข้อเรื่อง จากนั้น นับจำนวนของข้อมูลที่ได้มาทุกรายการ และคำนวณหาค่าร้อยละ

ในการวิเคราะห์ประเภทของหัวข้อเรื่อง ผู้วิจัยได้จำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. หัวเรื่องใหญ่ (Main Heading) หรือ หัวเรื่องเฉพาะ ได้แก่ หัวเรื่องที่กำหนดขึ้นใช้แทนเนื้อเรื่อง ของสิ่งพิมพ์ หรือ วัสดุการศึกษาอื่น ๆ อย่างกว้าง ๆ หรือ เฉพาะเรื่อง
2. หัวเรื่องย่อย (Subdivision or Subheading) เป็นหัวข้อที่กำหนดขึ้นใช้ตามหลังหัวข้อใหญ่ หรือหัวข้อเฉพาะ เพื่อกำหนดขอบเขต หรือความหมายของหัวข้อใหญ่ ให้เฉพาะเจาะจงลงไป หัวเรื่องย่อยทุกหัวเรื่อง ต้องใช้ตามหลังหัวข้อใหญ่ หรือหัวข้อเฉพาะอื่น ๆ ตามความจำเป็น และ ความเหมาะสม กับเนื้อเรื่องของหนังสือแต่ละเล่ม

ในการวิเคราะห์ลักษณะทางภาษาของหัวข้อเรื่องผู้วิจัยได้จำแนกออกเป็น 5 ลักษณะ คือ

1. คำนามที่เป็นคำเดี่ยว
  - 1.1 คำนามที่เป็นคำคำเดี่ยว
  - 1.2 คำนามที่เป็นคำผสม
2. คำนามสองคำเชื่อมด้วยสันธาน “กับ” หรือ “และ” ถ้าเนื้อเรื่องของหนังสือเป็น เรื่องที่มีความสัมพันธ์กัน ก็ใช้คำว่า “และ” เชื่อม แต่ถ้าเนื้อเรื่องของหนังสือเป็นเรื่องตรงข้ามกันหรือเป็นเรื่องต่างกันแต่เนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กัน ก็ใช้คำว่า “กับ” เชื่อม
3. วลีหรือกลุ่มคำ ประกอบด้วย คำหลายคำ เขียนเรียงกันเป็นใจความที่ได้ใจความ โดยมีบุรพบทเชื่อม
4. หัวเรื่องที่มีการสลับที่คำ โดยใช้เครื่องหมาย จุดภาคคั่น (,)
5. หัวเรื่องที่มีคำอธิบายประกอบ อยู่ในเครื่องหมายวงเล็บ ( )

2. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ผู้วิจัยแจกแจงความถี่ และคำนวณหา ค่าร้อยละ โดยใช้สูตร (ตารางที่ 1-19 ; 22-23)

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

โดยการแทนค่า P = ร้อยละ
f = ความถี่ของคำตอบ
n = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับ ลักษณะของหัวเรื่อง ที่จำแนกตามจำนวนนักวิชาการที่ต้องการ ใช้ และไม่ต้องการใช้ ผู้วิจัยแจกแจงความถี่ และหาค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตร (ตารางที่ 20-21)

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^N x_i}{N}$$

โดยการแทนค่า $\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ย
 X_i = ข้อมูลแต่ละค่า
N = จำนวนข้อมูลทั้งหมด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้เสนอรายละเอียดไว้ใน บทที่ 4

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย